

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Journal of Social Sciences

p-ISSN:1300-9702 e-ISSN: 2149-3243

ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEĞER KAVRAMINA İLİŞKİN METAFOR ALGILARININ İNCELENMESİ

Teacher Candidates' Metaphorical Perceptions of the Concept of "Value"

Aykar TEKİN BOZKURT¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Gaziantep, aykarbozkurt@gantep.edu.tr, orcid.org/0000-0002-1936-2808

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
01.06.2023
Kabul/Accepted:
11.09.2023

DOI:

10.18069/firatsbed.1308498

ÖZ

Değerler hayatın her alanında var olmaktadır. Sınıflardaki değer eğitimi ile ilgili eğitimsel faaliyetlerde görev alacak öğretmen adaylarının değerler konusundaki algılarının incelenmesi önem taşıyan bir konudur. Bu doğrultuda, bu çalışmada öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören toplam 160 öğretmen adayı katılmıştır. Çalışma nitel bir yaklaşıma sahiptir ve olgubilim deseni kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının 'Değer' kavramına yönelik algılarını betimleyebilmek için katılımcılardan "Değer gibidir; çünkü ..." cümlesindeki boşlukları doldurmaları istenmiştir. Toplanan veriler nitel veri analizi yaklaşımlarından içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik toplam 84 adet geçerli metafor geliştirdiği tespit edilmiştir. Bu metaforlar içerisinde en sık belirtilen metaforun 'Kültür' olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, metaforların gerekçeleri incelenerek, alanyazında yer alan Spranger'in Değer Sınıflaması (1928) kuramsal temeli bağlamında altı farklı kavramsal kategori altında dağılımı yapılmıştır. Araştırmanın sonunda ulaşılan bulgulara göre, *değer* kavramına yönelik 'Sosyal Değer Kategorisi' altında en çok metaforun yer aldığı belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, öğretmen adaylarının eğitim ile ilgili kavramlara ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarmada metaforların önemli bir araç olduğu görülmüştür ve alanda yapılması planlanan araştırmalarda kullanılabilirliği yönünde öneriler ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Öğretmen Adayları, Değer, Metafor

ABSTRACT

Values are integral to all aspects of life. In this sense, examining the perceptions of teacher candidates who are in charge of educational activities related to values education in the classrooms is essential. This study aimed to discuss teacher candidates' metaphorical perceptions of the concept of "value." The sample comprised 160 teacher candidates studying at Gaziantep University Faculty of Education in the fall semester of the 2022-2023 academic year. A phenomenological design was employed in this qualitative study. The participants were asked to fill in the blanks in those statements: "Value is like....., because it is ...". The collected data were processed by content analysis, one of the qualitative data analysis techniques. The results showed that the participants generated 84 metaphors for the concept of 'value'. The most frequently mentioned metaphor was 'Culture.' Besides, the reasons underlying the metaphors were examined and classified under six conceptual categories based on Spranger's Value Classification (1928). According to the findings, they produced the most metaphors related to the concept of value under the 'Social Values Category.' The findings proved that metaphors were important tools in revealing teacher candidates' perceptions of educational concepts, and necessary suggestions were made for their use in future research.

Keywords

Teacher Candidates, Value, Metaphor

Atıf/Citation: Tekin Bozkurt, A. (2023). Öğretmen Adaylarının Değer Kavramına İlişkin Metafor Algılarının İncelenmesi. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 3, 11131-11141.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Aykar TEKİN BOZKURT, aykarbozkurt@gantep.edu.tr

1. Giriş

İnsanların toplumsal yaşam sürecinde birlikte yaşamının bir ürünü olarak ortaya çıkan kültürel süreçte gelenekler, görenekler, normlar ve değerler önemli yer tutmaktadır. Değer; bir sosyal yapının varlık, birlik, işleyiş ve devamının sebebi olarak kabul edilen, tasvip ve teşvik gören, korumaya çalışılan inanışlara denilmektedir (Genç, 2020, s.6). Türk Dil Kurumu (TDK) değeri, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, şeklinde açıklamaktadır. Değerler insanların, olayların veya eylemlerin iyi mi, kötü mü olduğunu belirlemeye yarayan standartlar (Toker-Gökçe, 2021, s.355) olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda, hem bireysel hem de toplumsal açıdan değerlerin hayatımızdaki önemi oldukça büyüktür.

Değer kavramıyla ilgili alanyazında pek çok sınıflama ile karşılaşılmaktadır. Bu hususta, Spranger'in yaptığı gruplama alanyazında sıklıkla kullanılmaktadır. Spranger'in (1928) yaptığı çalışma sonucunda değerleri bilimsel (teorik), ekonomik, siyasi, sosyal ve dini değerler olarak altı grupta ele almıştır. Spranger'in Değer Sınıflaması ilişkin açıklamalar şu şekildedir (Akbaş, 2014, akt.Çelikkaya, 2019, s.71):

- Bilimsel Değer: Gerçeği araştırmaya, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir.
- Ekonomik (İktisadi) Değer: Faydalı ve pratik olana önem verip, ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.
- Estetik Değer: Simetri, uyum ve forma önem verilir, sanat toplum için bir zorunluluktur.
- Sosyal Değer: Başkalarını sevme, başkalarına “yardım etme ve bencil olmama” esastır. En yüksek değer insan sevgisidir.
- Politik Değer: Güç, yetkinlik, liderlik vb. değerleri kapsar.
- Dini Değer: Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar.

Değerler, ideal davranış biçimleri veya hayat hedefleri hakkındaki inançlarımız, davranışlarımıza rehberlik yapan ölçüler (Aydın, 2021, s.8) şeklinde ifade edilebilir. Eğitim ise bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci (Ertürk, 1994) olarak tanımlandığı üzere, eğitimin bu doğrultuda davranış geliştirme sürecinde pek çok amacı yer alır. Toplumsal değerlerin genç bireylere aktarılması, eğitimsel uygulamaların amaçları arasında yer almaktadır (Tezcan, 2018, s.3). Buna göre, değer eğitimi olarak adlandırılan davranış geliştirmeye yönelik uygulamalar karşımıza çıkmaktadır.

Değerler eğitimi, insanların başkalarına değer verme sürecidir. Herhangi bir kurumda daha yaşlı/genç veya daha deneyimli/deneyimsiz insanlara yardım faaliyetinde bulunan kişiler, bu davranışların altında yatan değer yargılarını açık hale getirmek için, değer yargılarını ve buna bağlı davranışlarının etkinliğini değerlendirmek için ilgili değerleri ve davranışları hakkında kabul gösterip bunu yansıtmak için harekete geçerler (Chaitanya, 2017). Bu açıdan, kişinin sahip olduğu değerlere dayalı olarak davranışlarının şekillendiği söylenebilir. Gerek bireylerin gerek toplumların gösterdikleri davranışlara yön veren unsurlar içinde değerler söylenebilir (Memduhoğlu & Çelik, 2018). Bu anlatımlara dayalı olarak kişilerin olumlu değerlere sahip istedik davranışlar sergileyecek şekilde yetişmesinin önemi görülmektedir.

Değerler hayatın her alanında var olmaktadır. Bazen kültür ile ilişkili, bazen de eğitim programları ile ilişkili bir unsur olarak görülebilir ve ülkemizde eğitim programları bağlamında 2005 programıyla birlikte değerler konusu resmi programda yer almaya başlamıştır (Yaylacı & Beldağ, 2015). Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından yenilenen müfredatlarda yapılan değişikliklere yönelik yayımlanan bilgilendirme raporunda (2017, s.7) müfredatlarla öğrencilere aktarılması hedeflenen temel kök değerler: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olarak sıralanmıştır. Yeni hazırlanan ilköğretim Sosyal Bilgiler, Türkçe, Hayat Bilgisi ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine ait programlarda değerler eğitiminin çok önemli görüldüğü anlaşılmaktadır (Keskin, 2015). Bu açıdan, günümüzde yenilenen programlarda değerler ve buna dayalı değer eğitimi sürecinin giderek artan önemi görülmektedir.

Değerler çocuğun en yakın çevresindeki sosyal pekiştiriciler ve çocuk üzerinde etkin olanların model davranışları sayesinde öğrenilmektedir (Kamer & Şahin, 2021). Etkin olan ana aktörler olarak, çocuğun ya da bireyin yakın çevresinde yer alan kişiler, okul bağlamında öğretmenler gösterilebilir. Değer eğitimi sürecinde istenilen başarıya ulaşabilmek için eğitimciler tarafından bazı temel becerilerin öğrencilere kazandırılması gerekmektedir ki, bu temel becerileri geliştirmek için gerekli olan temel süreçler; akıl yürütme ve mantığı teşvik etme, empatiyi geliştirme, benlik (öz) saygı geliştirme ve işbirliği geliştirme (Izgar, 2020, s.114-123)

olarak sıralanabilir. Akıl yürütme ve mantığı teşvik etme zihinsel süreçlerine yönelik olarak düşünmenin bir alt unsuru olarak nitelendirme yapılabilir (Güneş, 2012). Eğitimcilerin, sahip olduğu kişisel değerleri öğrencileriyle ilişki kurma biçimlerine etki edebilir, ayrıca bu süreçte öğrencilerin kendi değer ve normlarını geliştirmesine yönelik etkinliklere yer vermekte yarar görülmektedir (Lester & Costley, 2010). Bu noktada, değer eğitiminde görev alan/alacak öğretmenlerin değerler konudaki ilgisi, bilgisi, beceri ve algıları gibi pek çok hususun önemi karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, sınıflardaki değer eğitimi ile ilgili eğitimsel faaliyetlerde görev alacak olan öğretmen adaylarının değerler konusundaki algılarının belirlenmesinin önem taşıyan bir konu olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, bu araştırmada öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik bakış açılarının ve buna dayalı algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi amaçlanmıştır.

Metaforlar (benzetmeler, mecazlar), olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004). Metafor kullanımı, bireyin genel olarak dünyayı kavrayışına sinen, bir düşünme ve bir görüş biçimi anlamına gelmektedir (Aydın, 2010). Metaforların avantajlarından biri potansiyel evrensellikleridir; metaforlar, dilleri ne olursa olsun tüm öğrenciler/katılımcılar tarafından deneyimlenebilen ve yorumlanabilen çoklu duyusal temsiller olarak nitelenebilir (Sanchez, Barreiro & Maojo, 2000, s.346). Metafor analizi, bilimsel araştırmalarda özellikle yeni veya karmaşık konuların araştırılmasında oldukça yararlı bir yöntem olabilmektedir (Güneş & Fırat, 2016). Bu bağlamda, alanyazında öğretmen adayı, değer ve metafor kavramlarının birlikte kullanılarak çalışıldığı çok fazla araştırmaya rastlanmamaktadır. Alanyazında daha çok eğitimcilerin değer ve değer eğitimi ile ilgili görüşlerinin incelendiği çalışmalar daha sık görülmektedir (Aydın & Sulak, 2015). Bu açıdan, bu çalışmada değer konusunun metaforlar yoluyla incelenmesinin alanyazına katkı sunacağı varsayılmaktadır.

Araştırmanın ana sorusu; 'Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik algısı nedir' olarak belirlenmiştir. Bu ana soruya çerçevesinde yanıt aranan alt sorular şu şekilde sıralanmıştır:

1. Öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar ilgili gerekçelere dayalı olarak hangi kategorilerin altında toplanmaktadır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın deseni:

Araştırmada nitel yöntem benimsenmiştir. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.39). Nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni (fenomenoloji) tercih edilmiştir. Fenomenojik araştırmalarda bir fenomene (kavram / düşünce) vurgu yapmak, bu fenomeni deneyimlemiş bir grupta çalışma yapmak ve ilgili fenomene yönelik bakış açılarını ortaya çıkarmak gibi karakteristik özellikler söz konusudur (Creswell & Poth, 2018, s.76). Bu araştırma öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik bakış açılarını ortaya çıkarmak amacı taşımamasından ötürü fenomenoloji deseni benimsenmiştir.

2.2. Çalışma grubu:

Araştırmanın çalışma grubunu; 2022-2023 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde çeşitli bölümlerinde eğitim ve öğretim gören toplam 160 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde maksimum çeşitlilik örneklemesi tercih edilmiştir. Bu örneklem türünün, örnekleme dahil her durumun kendine özgü boyutlarının tanımlanması ve farklılık gösteren durumlar arası ortaya çıkabilecek ortak temaların ortaya çıkarılması gibi yararı vardır (Patton, 1987). Çalışma grubunda çeşitlilik sağlaması istenen değişkenler; cinsiyet, yaş, sınıf tipi ve eğitim-öğretim görülen bölüm olarak belirlenmiştir. Çalışma grubuna ilişkin (n=160) demografik özelliklerin dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcı Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri

Demografik özellikler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	47	29.38
	Kız	113	70.62
Yaş	19-24 yaş	142	88.75
	25-30 yaş	14	8.75
	31 ve üzeri yaş	4	2.5
Sınıf	1.sınıf	18	11.25
	2.sınıf	36	22.50
	3.sınıf	57	35.63
	4.sınıf	49	30.62
Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	31	19.38
	RPD Öğretmenliği	27	16.87
	Sınıf Öğretmenliği	69	43.13
	İlk. Matematik Öğretmenliği	33	20.62
Toplam:		160	%100

Tablo 1’den görüldüğü gibi, katılımcı öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre 47’si (%29,38) erkek iken, 113’ü (%70,62) kız olarak görülmektedir. Yaş dağılımına bakıldığında; katılımcıların çoğunun 19-24 yaş arasında (f=142, %88,75) yer almaktadır. Adayların okuduğu sınıf değişkenine göre bakıldığında; 18 kişi 1.sınıf, 36 kişi 2.sınıf, 57 kişi 3.sınıf ve 49 kişi 4.sınıfta eğitim-öğretim görmektedir. Bölüm türü açısından ise 69 kişi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, 33 kişi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümü, 31 kişi Türkçe Öğretmenliği Bölümü ve 27 kişi ise Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliği Bölümünde eğitim-öğretim görmektedir.

2.3. Veri toplama süreci:

Bu çalışmada verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış form kullanılmıştır. Bu formda öncelikle araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgiler” bölümüne yer verilmiştir ve öğretmen adaylarının cinsiyet, yaş, sınıfı ve bölüm bilgileri yer almaktadır. İkinci kısımda adayların değer kavramına yönelik sahip oldukları metaforlarını (benzetimler) ifade edecekleri kısım yer almaktadır. Bu kısımda; “Değer gibidir/benzerdir, çünkü” ifadesi bulunmaktadır. Katılımcılardan ilk boşlukta Değer kavramına yönelik düşüncelerini ortaya koyabilmeleri için ‘gibi’ sözcüğü kullanılarak uygun metafor benzetimini yazmaları ve devamında ‘çünkü’ sözcüğü ile metafora ilişkin uygun bir gerekçe vererek formu doldurmaları istenmiştir. Geliştirilen form toplam 185 öğretmen adayına uygulanmıştır ancak yapılan kontroller sonrasında 160 uygulama (form) geçerli kabul edilerek çalışmanın veri setini oluşturmuştur. Katılımcı formlarına K1, K2, K3 şeklinde kodlar verilerek sıralı bir şekilde veriler toplanmış, yazıya dökülmüş ve raporlanmıştır.

2.4. Verilerin analizi:

Toplanan verilerin analizi aşamasında, nitel veri analizi yaklaşımlarından içerik analizinden faydalanılmıştır. Bu süreçte, Saban (2009) tarafından belirtilen beş aşamalı veri analizi yönteminden yararlanılmıştır. Bu aşamalar: 1. Kodlama ve ayıklama, 2. Örnek metafor imgesi derleme, 3. Kategori geliştirme aşaması, 4. Geçerlilik ve güvenilirliği sağlama, 5. Metaforları nicel verilerle aktarma aşaması, şeklindedir.

İlk aşamada; araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmen adaylarının doldurdukları formlardaki yazılarında belli bir metaforun belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediği incelenmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarına uygulanan ve toplanan 185 form tek tek incelenmiştir ve eksik doldurulan formlar, fikrim yok şeklinde ifade edilen formlar veya metafor geliştirme sürecinde mantıksal dayanak (gerekçe) bakımından uygun olmayan formlar (toplam 20 adet form) araştırmanın dışında tutulmuştur.

İkinci aşamada, formlar yeniden gözden geçirilerek, anlamlı ilişki bakımından yapılan inceleme neticesinde zayıf yapılı olarak belirlenen toplam 5 form daha çalışmanın dışında tutularak, toplam 160 form geçerli kabul edilmiştir ve araştırma kapsamına dahil edilerek, sıralı şekilde kodlanmıştır.

Üçüncü aşama olan kategori geliştirme sürecinde, öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik geliştirilen metaforların gerekçelerine yönelik kategorisel analizi sürecinde alanyazında yer alan değer kavramı sınıflandırması (Spranger, 1928) kuramsal temellerinden yararlanılmıştır (Tablo 3.bkz). Bu süreçte, katılımcılar tarafından geliştirilen her bir metafor; *metaforun konusu, metaforun kaynağı olma ve metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki durumu* bakımından analiz edilmiştir.

Dördüncü aşamada araştırmanın geçerlik-güvenirlik sağlanmasına yönelik olarak araştırma sürecine dair izlenen adımlara detaylı şekilde açıklanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, araştırmada ulaşılan bulgulara yönelik belirlenen kategoriler altına yerleştirilen metaforların, söz konusu kategoriye temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla Eğitim Bilimleri Bölümünden bir uzman görüşüne başvurulmuştur. Metafor listesi ve kategorilerin isim ve özelliklerinin yer aldığı liste e-posta ile uzman kişiye gönderilmiştir. Uzmanın ilgili metaforları ilgili kategorilere eşleştirmesi istenmiştir. Gerçekleşen bu süreç sonunda uzman önerileri göz önünde bulundurularak, yapılan karşılaştırmaya dayalı olarak güvenilirlik kat sayısı hesabı yapılmıştır. Bu aşamada, Miles ve Huberman'ın (1994, s.64) öne sürdüğü formül [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$] kullanılmıştır. Yapılan hesaba göre güvenilirlik katsayısı yaklaşık 0,95 olarak hesaplanmıştır. Nitel analizlerde uzmanlar arası görüş birliğinin en az % 80 olması ön görülmektedir (Miles ve Huberman, 1994; Patton, 2002). Bu açıdan, hesaplanan skorun güvenilirlik açısından yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulguların gösteriminde tablolardan yararlanılmıştır. Veriler ile ilgili okuyucuya daha geniş bilgi vermek için uygun tabloların kullanımı çalışmaların güvenilirliğini artıran temel unsurlardan birisidir (Güler, Halıcıoğlu & Taşgın, 2015, s.386). Buna ek olarak, tabloların altında bazı katılımcılara ait doğrudan alıntılara yer verilerek çalışmanın güvenilirliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Beşinci aşamada metaforları nicel verilerle aktarmada, oluşturulan tablolarda, araştırma kapsamına toplanan formlarda (n=160) bulunan verilere ilişkin betimsel istatistik hesaplamalar (*frekans:f ve yüzde:%*) için Excel programından faydalanılarak sayısal gösterimlere yer verilmiştir. Elde edilen metaforların altı farklı kavramsal kategori altında dağılımı yapılarak tablo gösterimine yer verilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Birinci Alt Soruya İlişkin Bulgular:

Araştırmanın birinci alt sorusu olarak belirlenen “*Öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?*” sorusu kapsamında yapılan analiz neticesinde öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlara ilişkin ulaşılan bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. “Değer” Kavramına Yönelik Öğretmen Adaylarının Sahip Oldukları Metaforlar

Sıra No:	Değer Metaforu	f	Sıra No:	Değer Metaforu	f
1.	Kültür	11	43.	Emanet	1
2.	Su	9	44.	Ev	1
3.	Altın	8	45.	Fayda	1
4.	Çiçek	7	46.	Fidan	1
5.	Hayat / Yaşam	7	47.	Gelenek	1
6.	Kıymet	7	48.	Hamur	1
7.	Ağaç	6	49.	Hedef	1
8.	Ahlak	5	50.	Hücre	1
9.	Sevgi	5	51.	İnsanın Özü	1
10.	Hava	4	52.	İskelet	1
11.	Kural / Norm	4	53.	İşaret levhası	1
12.	Aile	3	54.	Kalem	1
13.	Hazine	3	55.	Kar tanesi	1
14.	Ayna	2	56.	Karakter	1
15.	Anlam	2	57.	Kılavuz	1
16.	Eşya	2	58.	Kişilik	1
17.	Duygu / His	2	59.	Maden	1

18.	İhtiyaç / Gereksinim	2	60.	Makinanın parçası	1
19.	İnsan	2	61.	Maneviyat	1
20.	Kanun / Yasa	2	62.	Maya	1
21.	Masanın ayağı	2	63.	Memleket	1
22.	Renk	2	64.	Meyve	1
23.	Yol	2	65.	Mihenk taşı	1
24.	Algı	1	66.	Miras	1
25.	Anahtar	1	67.	Mutluluk	1
26.	Anne	1	68.	Nar	1
27.	Araba sürmek	1	69.	Nefes	1
28.	Araç opsiyon paketi	1	70.	Nehir	1
29.	Bahçe	1	71.	Organ	1
30.	Besin	1	72.	Öğretmen	1
31.	Bina kolonları	1	73.	Öğüt	1
32.	Binanın temeli	1	74.	Öncelik	1
33.	Bütün	1	75.	Pusula	1
34.	Deniz	1	76.	Terbiye	1
35.	Doğa	1	77.	Tohum	1
36.	Doğruluk	1	78.	Trafik ışığı	1
37.	Dünyanın çekirdeği	1	79.	Ülke sınırı	1
38.	Eğitim	1	80.	Valiz	1
39.	Elbise	1	81.	Yazı yazmak	1
40.	Eleştirmen	1	82.	Yemek	1
41.	Elmas	1	83.	Yol tabelası	1
42.	Ekmek	1	84.	Yücelik	1
Toplam:					160

Tablo 2’den görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının “değer” kavramına yönelik sahip olduğu ve bu yönde geliştirdikleri metaforların sayısı toplam 84 olarak belirlenmiştir. Tablo 2 incelendiğinde, katılımcılar tarafından en sık belirtilen metafor ‘Kültür (f:11)’ olarak belirlenmiştir. Bunu sıklık (f) sıralamasına göre; ‘Su (9) ve Altın (8)’ metaforlarının izlediği görülmektedir. Buna ek olarak, değer kavramına ilişkin ‘Çiçek, Hayat /Yaşam ve Kıymet (f:7)’ metaforlarının da sıklıkla ifade edildiği görülmüştür. Ayrıca, ‘Ağaç (f:6)’ metaforu sıklıkla belirtilen bir diğer metafor olarak dikkat çekmektedir. Katılımcıların geliştirdiği metaforlara bakıldığında değer kavramına yönelik pek çok yönden pek çok farklı nesne ya da olguya dönük benzetimler görülmektedir. Bu metaforlara ait detaylar yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

3.2. İkinci Alt Soruya İlişkin Bulgular:

Araştırmanın ikinci alt soru olarak belirlenen “*Öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar ilgili gerekçelere dayalı olarak hangi kategorilerin altında toplanmaktadır?*” sorusu kapsamında metafor analizleri yapılmıştır. Öğretmen adaylarının ilgili metaforları geliştirirken ‘çünkü’ sözcüğü ile metaforu açıklamaya yönelik ifade ettikleri nedenlere dair gerekçelerin incelenmesi neticesinde ulaşılan bulgular, ‘Bilimsel, Ekonomik, Estetik, Sosyal, Politik ve Dini Değer’ kategorileri altında altı kategoride gruplandırılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3’den görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının *değer* kavramına yönelik ifade ettikleri metaforlar 6 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler içerisinde en yüksek frekansı alan kategori ‘Sosyal değer kategorisi’ (f:56, %35) olarak belirlenmiştir. Bunu sırasıyla; Bilimsel değer (f:39, %24,38), Ekonomik değer (f:24, %15), Estetik değer (f:20, %12,5), Politik değer (f:12, %7,5) ve Dini değer (f:9, %5,62) kategorisinin takip ettiği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının sahip olduğu metaforların toplandığı kategorilere ve metaforların kategorilere yerleşim nedenlerine ilişkin daha detaylı açıklamalara ve katılımcılara ait örnek alıntılara sırasıyla aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 3. “Değer” Kavramına Yönelik Öğretmen Adaylarının Geliştirdiği Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

No	Kategoriler	Metaforlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
1.	Bilimsel Değer	Ağaç (3), Algı, Binanın kolonları, Binanın temeli, Çiçek (3), Eğitim, Eleştirmen, Fidan, Hava (4), Hedef, Hücre, İhtiyaç /Gereksinim (2), İnsan, İskelet, Kılavuz, Makinanın parçası, Masanın ayağı (2), Meyve, Nefes, Organ, Pusula, Su (5), Tohum, Yemek, Yol (2)	39	24.38
2.	Ekonomik Değer	Ağaç (2), Altın (8), Araç opsiyon paketi, Bahçe, Besin, Ekmek, Eşya (2), Elmas, Fayda, Hazine (2), Maden, Su (3)	24	15
3.	Estetik Değer	Çiçek, Doğa, Elbise, Ev, Hayat/Yaşam (7), İnsan, Kalem, Kar tanesi, Kıymet, Mihenk taşı, Öncelik, Renk (2), Yazı yazma	20	12.5
4.	Sosyal Değer	Ağaç, Ahlak (5), Aile (3), Anne, Anahtar, Anlam (2), Ayna (2), Çiçek (3), Duygu, Doğruluk, Emanet, Gelenek, Hamur, Hazine, Kıymet (4), Kişilik, Maya, Miras, Mutluluk, Nar, Nehir, Karakter, Kültür (11), Öğüt, Öğretmen, Sevgi (5), Su, Terbiye, Valiz	56	35
5.	Politik Değer	Araba sürmek, Kanun/Yasa (2), Kural/Norm (4), Memleket, İşaret levhası, Trafik ışığı, Ülke sınırı, Yol tabelası	12	7.5
6.	Dini Değer	Bütün, Deniz, Dünyanın çekirdeği, His, Maneviyat, İnsanın özü, Kıymet (2), Yücelik	9	5.62
Toplam:			160	%100

3.2.1. Bilimsel Değer Kategorisi:

Bu kategoride toplam otuz dokuz metafor tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarda değer kavramını bilimsel yönden ele alan; bilgi, muhakeme, gerçeklik, eleştirel düşünüş, akılcılık, vb. özellikleri kapsamında bildirdikleri gerekçelere dayalı olarak metaforlar bu kategori altına yerleştirilmiştir. Bu kategoride sıklıkla tespit edilen metaforlar; Su (5), Hava (4), Ağaç (3), Çiçek (3) olarak belirlenmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Değer meyve gibidir, çünkü toprakta büyür, gelişir, değer de insanda zamanla olgunlaşıp gelişir” (K17)

“Değer su gibidir, çünkü insanın hayatta kalmasını sağlayan temel unsurların başında gelir” (K59)

“Değer bir eleştirmen gibidir, çünkü insanları etiksek olarak değerlendirir” (K62)

“Değer ağaç gibidir, çünkü kökleri ile toprağa tutunur ve beslenerek yaşamını sürdürür” (K93)

3.2.2. Ekonomik Değer Kategorisi:

Bu kategoride toplam yirmi dört metafor tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarda değer kavramını ekonomik yönden ele alan; yararlılık, faydalılık, pratiklik, işlevsellik, vb. özellikleri kapsamında bildirdikleri gerekçelere dayalı olarak metaforlar bu kategori altına yerleştirilmiştir. Bu kategoride sıklıkla tespit edilen metaforlar; Altın (8) ve Su (3) olarak belirlenmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Değer altın gibidir, çünkü ederini kaybetmez, her zaman değeri yükselir” (K51)

“Değer maden gibidir, çünkü insanların belli uğraşları sonucu ortaya çıkarılır” (K60)

“Değer elmas gibidir, çünkü yıllar geçtikçe değeri daha da artar, ihtişamlıdır” (K74)

“Değer ağaç gibidir, çünkü dünyadaki her canlıya fayda sağlar” (K81)

3.2.3. Estetik Değer Kategorisi:

Bu kategoride toplam yirmi metafor tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarda değer kavramını estetik yönden ele alan; simetri, uyum, form, sanatsal,

biçimsellik, vb. özellikleri kapsamında bildirdikleri gerekçelere dayalı olarak metaforlar bu kategori altına yerleştirilmiştir. Bu kategoride sıklıkla tespit edilen metaforlar; Hayat/Yaşam (7) ve Renk (2) olarak belirlenmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Değer hayat gibidir, çünkü değerler ile hayatımız şekillenir” (K39)

“Değer elbise gibidir, çünkü bize göre elbise gibi şekillenir” (K75)

“Değer renk gibidir, çünkü hayatta nasıl renksiz olamaz isek değer de hayatımıza renk katar” (K97)

“Değer ev gibidir, çünkü insan evini kurarken hep kendinden bir şeyler katar ve tasarlar” (K115)

3.2.4. Sosyal Değer Kategorisi:

Bu kategoride toplam elli altı metafor tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarda değer kavramını sosyal yönden ele alan; başkalarını sevmeye, saygı gösterme, bencil olmama, yardımlaşma, nazik olma, vb. özellikleri kapsamında bildirdikleri gerekçelere dayalı olarak metaforlar bu kategori altına yerleştirilmiştir. Bu kategoride sıklıkla tespit edilen metaforlar; Kültür (11), Ahlak (5) ve Sevgi (5) olarak belirlenmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Değer kültür gibidir, çünkü kuşaktan kuşağa aktarılır” (K28)

“Değer ayna gibidir, çünkü toplumdaki örf, adet ve gelenekleri yansıtır” (K58)

“Değer öğretmen gibidir, çünkü hayatımızı etkiler ve iyi şeyleri öğretir” (K108)

“Değer aile gibidir, çünkü hoşgörü ve dayanışmaya dayanır” (K128)

3.2.5. Politik Değer Kategorisi:

Bu kategoride toplam on iki metafor tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarda değer kavramını bilimsel yönden ele alan; güç, etki, şöhret, kuvvet, düzen, vb. özellikleri kapsamında bildirdikleri gerekçelere dayalı olarak metaforlar bu kategori altına yerleştirilmiştir. Bu kategoride sıklıkla tespit edilen metaforlar; Kural/Norm (4) ve Kanun/Yasa (2) olarak belirlenmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Değer trafik ışığı gibidir, çünkü yolda giderken bize yardımcı olur, yol düzenini sağlar” (K50)

“Değer işaret levhası gibidir, çünkü davranışlarımızın yönünü belirler” (K87)

“Değer kanun gibidir, çünkü bireylerin beraber yaşadığı toplumda düzenleyici esası oluşturur” (K118)

“Değer araba sürmek gibidir, çünkü yolda belli kurallara dikkat etmeliyiz” (K141)

3.2.6. Dini Değer Kategorisi:

Bu kategoride toplam dokuz metafor tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarda değer kavramını dini yönden ele alan; evren, bütünlük, kendini bütünlük içinde görmek, tinsellik, vb. özellikleri kapsamında bildirdikleri gerekçelere dayalı olarak metaforlar bu kategori altına yerleştirilmiştir. Bu kategoride sıklıkla tespit edilen metaforlar; Kıymet (2) ve Yücelik, His (1) olarak belirlenmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Değer kıymet gibidir, çünkü her bir değer insanı insan olmaya yaklaştırır” (K21)

“Değer dünyanın çekirdeği gibidir, çünkü insanların hayatının merkezinde değerleri olmalıdır” (K84)

“Değer kıymet gibidir, çünkü bizim için tabiatın her bir şeyin önemini gösterir” (K139)

“Değer his gibidir, çünkü soyuttur, gözle görünmez ama hissedilir” (K156)

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, ‘Değer’ kavramına yönelik öğretmen adaylarının sahip buldukları algıların metaforlar vasıtasıyla ortaya çıkarılması ve belirlenen metaforların hangi kavramsal kategoriler altında yer aldığını incelemeye yönelik gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarına “değer..... gibidir, çünkü.....” cümlesindeki boşlukları doldurmaları istenmiştir. Toplam 160 geçerli form tespit edilmiştir. Toplanan verilere yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular, araştırma alt soruları sırasıyla bulgular bölümünde yer almıştır. Araştırmanın ilk alt sorusu kapsamında, öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar incelendiğinde, değer kavramına yönelik toplam 84 adet metaforun geliştirildiği belirlenmiştir. Bu metaforlar içerisinde en sık belirtilen metafor ‘Kültür (f:11)’ olarak belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, Su (9),

Altın (8), Çiçek, Hayat / Yaşam ve Kıymet (f:7) ve Ağaç (f:6) metaforlarının da sıklıkla belirtilen diğer metaforlar olduğu tespit edilmiştir. Bu hususta; Aydın ve Sulak (2015)'ın yaptıkları “Değer” kavramına ilişkin öğretmen adaylarının metafor algıları başlıkla çalışmanın sonuçlarında benzer şekilde pek çok metaforun tespiti; “Aile, Ağaç, Altın, Ayna, Çiçek, Hücre, İnsan, Öğretmen, Su” gibi metaforlar göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra, Aladağ ve Kuzgun (2015)'un sınıf öğretmeni adayları ile gerçekleştirdiği ‘Değer’ kavramına ilişkin metaforik algıların incelenmesi çalışmasında benzer şekilde; “Aile, Ayna, Besin, Binanın temeli, Elmas, Deniz, Hava, Kanun, Su, Trafik ışıkları” gibi metafor tespitleri görülmüştür. Bu tespitler çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci alt sorusu kapsamında, öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforların kategorilere göre dağılımı incelendiğinde, genel olarak altı kategori altında metaforların yerleştiği belirlenmiştir. Bu kategoriler, alanyazında yer alan Spranger (1928)'in değer sınıflaması kuramsal temeli çerçevesinden yararlanarak ‘Bilimsel, Ekonomik, Estetik, Sosyal, Politik ve Dini Değer’ kategorileri şeklinde belirlenmiştir. Bu hususta, Yaylacı ve Beldağ (2015)'in okul yöneticileri ve değerler hakkında yaptıkları görüşme tekniğinin kullanıldığı nitel çalışmanın veri analizinde temasal bir çerçeve olarak Spranger'ın değer sınıflamasından benzer şekilde yararlanıldığı görülmüştür. Bu çalışmada ikinci alt soru kapsamında yapılan metafor analizi sonucunda, öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların altı kategori altında toplandığı ve en yüksek frekanslı alan kategorinin ‘Sosyal Değer Kategorisi’ (f:56, %35) olduğu belirlenmiştir. Bunu sırasıyla, bilimsel değer (f:39, %24,38), ekonomik değer (f:24, %15), estetik değer (f:20, %12,5), politik değer (f:12, %7,5) ve dini değer (f:9, %5,62) kategorilerinin takip ettiği belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak, öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik algılarının sosyal değer algısı yönünde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu konuda, Aydın ve Sulak (2015)'ta sınıf öğretmenleri adaylarının değer kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların gerekçeleri bakımından değeri en çok toplumsal yönlü zorunluluk ve birleştiricilik kategorileri üzerinde toplandığını belirlemişlerdir ve buna göre adayların değerleri toplumlar ve bireyler için vazgeçilmez ve toplumları ve bireyleri birleştirici bir unsur olarak gördükleri yönündeki bulgularını ifade etmiştir. Bu bulgu çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Yapılan benzer bir çalışmada, Aladağ ve Kuzgun (2015) tarafından değerlerin insanların yaşamına etki eden bir unsur olması kategorisi altında pek çok benzer metafor (Binanın temeli, besin, gibi) belirlenmiştir ve öğretmen adaylarının değerlerin insanlar arasındaki ilişkileri etkilediği ve bireylerin davranışlarında etkili olduğu yönündeki algılarına ait bulguyu paylaşmışlardır. Ayrıca, araştırmada kurallar bütünü olarak değer alt kategorisi altında da benzer metaforlar (Trafik ışıkları, kanun, gibi) tespit edilerek, bu çalışmanın politik değer kategorisinde de belirtildiği gibi, değerlerin insanların hayatına rehberlik yapan kurallara ilişkin benzetimlerle ilgili saptadıkları bulguyu ifade etmişlerdir. Çelikkaya ve Seyhan (2017) tarafından yürütülen araştırmada ise öğretmen adaylarının ‘Değer’ kavramına yönelik ortaya koydukları metaforların gruplanarak kategorisel incelenmesi neticesinde, bu çalışmada ortaya konulan bilimsel değer kategorisine benzer bir şekilde, ‘bilimsellik değeri’ kavramsal teması içinde; adalet, beyaz renk, bulut, gibi metaforların üretildiği belirlenmiştir. Ancak bu çalışmamızda bilimsellik ile ilgili metafor kategorisi sıklık sıralamasına göre ikinci sırada yer alırken, Çelikkaya ve Seyhan (2017)'in çalışmasında bilimsellik değeri ile ilgili metafor sayısının az olma durumu belirlenmiştir. Bu noktada bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların toplum hayatının pek çok yönüyle ilgili olması dikkat çekmektedir. Alanyazına bakıldığında, Demir Atalay ve Fırat Durdukoca (2018)'nın milli, manevi ve evrensel değer kavramlarına yönelik öğretmen adaylarının ürettiği metaforları incelediği nitel çalışmada, milli değer kavramına yönelik ‘toplumların var oluşu’ ve ‘toplumun bütünlüğü’ kategorileri altında sıklıkla metaforların tespiti görülmüştür. Bu çalışmada milli değerlerin toplumsal hayatla olan bağına ilişkin bulgular metaforlar yoluyla ortaya konulmuştur. Karaçanta (2013) da çalışmasında üniversite öğrencilerinin milli değerlere ilişkin ürettikleri metaforları tespit ederek, ‘varoluş kaynağı’ ve ‘toplumun birlikteliği’ gibi alt kategoriler altında değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu tespitler, değerlerin toplum hayatındaki önemini yansıtmaktadır ve bu çalışmada elde edilen metafor bulgularımızı destekler niteliktedir.

Yapılan bu çalışmanın sonucunda, metaforlar aracılığıyla öğretmen adaylarının zihinsel imgeleri ortaya konulmaya çalışılmıştır ve araştırmanın alt sorularına dayalı bulgulara ulaşılmıştır. Bu noktada, eğitim örgütlerinde çalışan/çalışacak olan öğretmen/öğretmen adaylarının metaforlar aracılığı ile eğitim süreçlerine dair algılarının ortaya konulabileceği görülmüştür. Saban (2009) da çalışmasının sonucunda metaforların pek

çok olguya ilişkin katılımcıların sahip oldukları zihinsel imgeleri anlamada, açığa çıkarmada ve açıklamada güçlü birer araştırma aracı olarak kullanabileceğini dile getirmiştir. Buna ek olarak, metaforlar, muğlak (soyut) kavramlar hakkında daha net fikirler elde edebilmemiz için hayal gücümüzün bir yansıması olduklarından sezgisel bir değere de sahiptir (Sanchez, Barreiro & Maojo, 2000, s.358). Bu anlatımlardan yola çıkarak, metaforların araştırma süreçlerindeki kullanımına dair etkili bir araç olarak tercih edilebilirliği yönündeki çıkarım ifade edilebilir.

4.1. Öneriler:

Bu araştırmada, ulaşılan bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik algılarını daha detaylı inceleme imkanı sunacak yeni çalışmaların yapılması ve gelecek çalışmalarda nitel araştırmaların diğer tekniklerinin (görüşme, gözlem, gibi) kullanılarak konuya dair daha derinlemesine bulgulara ulaşma amaçlı araştırmacılarca tasarımlar yapılması önerilmektedir.
- Bu çalışmada öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik algılarında en sık ‘sosyal değerler’ yönünde algının yoğunlaştığı bulgulanmıştır, ikinci sırada ise bilimsel değer alanı görülmüştür, ancak öğretmen adaylarının değer kavramı ve bilimsellik konusundaki metafor üretimi sıralamasında alanyazında farklı sıralama tespitleri görülmüştür, bu açıdan, değer ve bilimsellik konusunda öğretmen adaylarının algılarını inceleyecek metafor çalışmalarının yapılması önerilmektedir.
- Yenilenen müfredat dahilinde önemi giderek artan bir konu haline gelen değer kavramına yönelik, öğretmen adaylarının, değerleri daha iyi anlama, tanıma ve farkındalık kazanmalarını sağlamak amacı bakımından öğretmen adaylarının yetişme süreci programlarında değerlerin gelişimi, değerlerin bireysel ve toplumsal hayattaki yeri ve önemi, değer eğitimi sürecinde öğretmenin rol ve görevleri, gibi başlıkları içeren derslerin artırılması, seminer ve sosyal etkinliklere sıklıkla yer verilmesi konusunda gerekli planlamaların yapılması önerilmektedir.
- Bu araştırma sonucunda öğretmen adaylarının geliştirdiği metafor listesi göz önünde tutularak, konuya ilişkin gelecekte çalışma yapacak araştırmacılara bu listenin fikir vermesi, görüşme soruları hazırlamaya dönük madde havuzu oluşturmada kaynaklık etmesi bakımından kılavuz olarak kullanılabilirliği önerilmektedir.
- Bu çalışma, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde öğrenim gören öğretmen adayları ile yürütülmüştür, bu bağlamda, farklı üniversitelerde ve farklı eğitim düzeylerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yer aldığı farklı çalışma gruplarıyla eğitimle ilgili farklı kavram ve olgulara ilişkin metaforlar aracılığıyla algıları incelemeye yönelik araştırmacıların yeni çalışmalar tasarlaması ve hatta sonuçların diğer çalışmalarla karşılaştırması önerilebilir.

4.2. Sınırlılıklar

Bu araştırma Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2022-2023 eğitim ve öğretim yılının güz dönemi içerisinde eğitimini sürdüren ve araştırmaya katılmaya gönüllü olarak katılan lisans öğrencileri ile sınırlıdır.

Kaynaklar

- Aladağ, S. & Kuzgun, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının ‘Değer’ kavramına ilişkin metaforik algıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 163-193.
- Aydın, E., & Sulak, S. E. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının “Değer” kavramına yönelik metafor algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 482.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 10(3).
- Aydın, Z.A. (2021). Kavramsal çerçeve: karakter, kişilik, değer, erdem, ahlak, huy, mizaç, vd.. İçinde M. Z. Aydın (Edi), *Karakter, değer ve ahlak eğitimi* (1.Bölüm, ss.1-24). Nobel Yayıncılık.
- Chaitanya, M. (2017). Value based education and methods, strategies, approaches to impart it in education. *International Journal of Research Culture Society*, 1(5), 6-10.
- Creswell, J.W. & Poth, C.N. (2018) *Qualitative Inquiry and Research Design Choosing among Five Approaches*. 4th Edition, Sage Publications, Inc., Thousand Oaks.
- Çelikkaya, T. (2019). Değerin tanımı ve sınıflandırılması. İçinde V. Aktepe, & M. Gündüz (Edi.), *Karakter*

- ve Değer Eğitimi (4. Bölüm, ss.66-87). Pegem akademi.
- Çelikkaya, T. & Seyhan, O. (2017). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının evrensel değerlere ilişkin metafor algıları, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), ss.65-87, DOI: 10.19160/ijer.342330.
- Demir Atalay, T., & Fırat Durdukoca, Ş. (2018). Öğretmen adaylarının değerlere ilişkin metaforları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 894-923.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme*. Meteksan A. Ş
- Genç, S. Z. (2020). Değerler: temel kavramlar. İçinde S. Z. Genç & A. Beldağ (Edi.), *Karakter ve değer eğitimi* (1. Bölüm, ss.3-15). Pegem akademi.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B. & Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma: teorik çerçeve – Pratik öneriler 7 farklı nitel araştırma yaklaşımı – Kalite ve etik Hususlar*. Seçkin yayıncılık.
- Güneş, A. & Fırat, M. (2016). Açık ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 115-129.
- Güneş, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (32), 127-146.
- Izgar, G. (2020). Değer eğitimi, ilkeleri ve süreçleri. İçinde G. Izgar & B. Dilmaç (Edi.), *Değer eğitimi: kavram ilke ve yaklaşımlar* (4.Bölüm, ss.89-124). Pegem Akademi.
- Kamer, S. T., & Şahin, M. (2021). Değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 725-744.
- Karaçanta, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin milli değerlere yönelik metaforları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, (32), 107-114.
- Keskin, Y. (2015). Tarih dersi öğretim programı ve ders kitaplarında değerler eğitimi. *Turkish Studies-International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 659-674.
- Lester, S., & Costley, C. (2010) Work-based learning at higher education level: value, practice and critique, *Studies in Higher Education*, 35(5), 561-575, DOI: 10.1080/03075070903216635
- Memduhoğlu, H.B., & Çelik, F. O. (2018). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 5(11), ss.24-35.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Patton, M.Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Sage Publications.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd Ed.). Sage Publications.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “Öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26128/275216>
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26107/275061>
- Sanchez, A., Barreiro, J., M. & Maojo, V. (2000). Desing of virtual reality systems for education: A cognitive approach, *Education and Information Technologies*, 5(4), 345-362.
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine*. https://uskudar.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_08/24010456_mYfredat_tanYtYm_kitapYY.pdf
- TDK. (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişim (01.05.2023).
- Tezcan, M. (2018). *Değerler eğitimi sosyolojik yaklaşım*. Anı yayıncılık.
- Toker-Gökçe, A. (2021). Küreselleşme ve eğitimde değerler: Küreselleşmenin eğitimde bireysel ve toplumsal değerlere yansımaları. İçinde E. Oğuz & K. Yılmaz (Edi.). *Prof. Dr. İnyet Aydın'a Armağan* (2. Bölüm, ss.355-370). Pegem Akademi.
- Yaylacı, A., & Beldağ, A. (2015). Karar verme sürecinde okul yöneticileri ve değerler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1). ss. 165-176.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayıncılık.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazarı, Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun tarih 23.09.2022 sayı 237575 ve karar 11/9 ile etik kurul izin belgesi almış olduğunu beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazarı, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uydüğünü kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazarı kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
